

Považská knižnica v Považskej Bystrici

v zriaďovateľskej pôsobnosti Trenčianskeho samosprávneho kraja

Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc.

* 17.12.1941 Borský Mikuláš

„Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál ľudstva“

VILIAM TURČÁNY

JUBILEJNÝ DIV

Motto:

Nevie na ten div náš svet sa vynadívať!

Preto k jubileu iba volá VIVAT

dcéra obce BÚRE, dcéra FORDINÁLA !

Vivat EVA, tá ich ozdoba i chvála !

Rodom BÚRANKA, nie div, že vždy sa búri

z hĺbky duše proti svetu nekultúry !

že z tej hĺbky duše, z tej jej hĺbokosti

pre nás vynára len najrýdzejšie skvosty

Hollého, tých CHVALO-, žiaľ i ŽALOSPEVOV !

Meno HOLLÉHO vždy bude späté s EVOU,

s tým, čo s láskou tvorí verná dcéra BÚRÚ

pre nás, pre národ, pre našu veľkú obec,

čo chce PREVŽDY tvoriť pre svet, pre kultúru

VÔBEC !

Uplynulo viac ako storočie a pol od doby, ako sa v rodisku barda slovenského národa Jána Hollého – v Borskom Mikuláši - narodila významná poetka, literárna historička Eva Fordinálová. V údive nad údelom stvorenstva i v týchto okolnostiach, zračí sa pred nami krátky výsek neomylného Božieho plánu, synchronne i zúročenie darovaných talentov. Pani profesorka Fordinálová cieľavedomou, obetavou prácou, dokorán otvára okná duše, srdca - šírke i hĺbke poznania. Investuje, rozmnožuje, znásobuje darovanú hrivnu, a tak v pravý čas prináša dobrú úrodu svojmu národu i Darcovi, pretože centrom jej života je Boh. Takto zhromažďuje poklady ducha pravdy, múdrosti, dobra, ktoré nezničí mol' ani hrdza.

Neprekvapuje, že bezprostredným, prvoradým výskumným záujmom sa jej stalo dielo Jána Hollého v širších literárno-historických súvislostiach. Skúma tiež ideu slovenskej kresťanskej kultúry a národnej suverenity v európskom kontexte, s akcentom na cyrilo-metodskú tradíciu ako slovenské národné kultúrne dedičstvo. Eva Fordinálová, je autorkou mnohých diel o Jánovi Hollom, a tiež významnej výzvy, že za Hollým nemožno dať bodku, lebo pri takom monumentálnom diele stále zostáva ešte veľa neobjasneného, nedopovedaného.

Viliam Turčáni, ktorý z bernolákovskej slovenčiny prebásnil Hollého do súčasnej slovenčiny, označuje Prof. Fordinálovú za hlavnú znalkyňu diela tohto slovenského klasika.

Autorka bádáním Hollého objavuje:

„... stále nové prekvapujúce možnosti na interpretáciu, modifikujúce básnikov profil a provokujúce k ďalšiemu intenzívnejšiemu skúmaniu. Hollý začína prezrádzať viacej nám než svojim súčasníkom, hoci už v svojom čase spôsobil v romantickej generácii

ideový prevrat. A všetky stopy modernej poézie tvoriacej kontinuitu s domácou tradíciou vedú k nemu...

... Keďže jeho dielo vyrástlo z hlbokých, mocných a zdravých koreňov slovenskej národnej kultúry, je v ňom zakódovaný aj náš dejinný rast...

... Rovnako ako on, odchovaní cyrilometodskou tradíciou, usilujme sa zdôrazňovať nadradenosť duchovných kvalít nad hmotné! Nepovažujme za slabosť to, čo je našou najväčšou prednosťou! Pripomínajme odkaz Hollého, že skutočnou slobodou je najvyššia mravná cnosť, a nie „právo silnejšieho“ slobodne, nezákonne uchopiť korisť. Že univerzálne slobodný môže byť iba človek morálne zrelý!(Fordinálová cit. z rozhovoru s Judinyovou-Babirátovou)

Podme, vyplávajme v spoločnosti Evy Fordinálovej na hĺbočinu!

*

Slová ničiace – slová liečiace

Slová, slová, slová. Začíname sa topiť v ich mäťúcej záplave a bolia nás v unavenej hlave...

... duchovne zreli ľudia uprednostňujú ústranie a mlčanie pred hlučnosťou tribún. Bytostne si uvedomujú zodpovednosť za slovo a poznajú jeho vnútornú energiu, umožňujúcu uvoľnením vstúpiť do reťazovej reakcie.

Najvýznamnejšie posolstvá pre ľudstvo vznikli v hĺbkach mlčania. Aj Kristus sa odobral do púšte sústrediť v sebe najčistejšiu energiu. Až potom vyriekol slová, ktoré pôsobia dodnes silnejšie ako všetky

terajšie atómové reaktory sveta. A z evanjelií vieme, že určite netrpel na uvravenosť. Každé jeho slovo malo svoje opodstatnenie, je vzácnejšie ako všetko zlato a drahokamy sveta, ktoré sú hmotné. Jeho slová sú duchovná energia pôsobiaca ponad stáročia.

Mali by sme si uvedomiť, že naše slová môžu zanechať následky nielen v našom živote, ale aj v živote ľudí nám známych i neznámych. Môžu byť kameňom vrhnutým do priestoru a môžu zasiahnuť kohokoľvek, spätným odrazom i nás. Môžu však byť chlebom na vodách – môžu v núdzi pomôcť komukoľvek, v psychicky hladnej situácii sa môže oň s nami podeliť ktokoľvek. Rozbíme zlomyseľnosť vo vlastnom srdci a rozbijeme aj vlastné trápenie a žiaľ! (Fordinálová 2001)

Na prahu nového civilizačného cyklu

„Odkiaľ prichádzame? Kto sme? Kam ideme?“ Stratení vo svete i v sebe prestrašene hľadáme ľudský chodníček. Prekročili sme bludný kameň, zabudli sme na vlastnú identitu. Nevieme, odkiaľ ideme a kam, nevieme ani to, kde sme teraz. Prípadne ako rozorvaní trubadúri blúdime hnaní vlastnou túžbou od hradu k hradu jednotlivých filozofických systémov, aby sme mohli zistiť, že v mnohých sme síce našli čiastku nášho ideálu, ale nikdy nebol kompletný.

...Možno predpokladať, že hodnoty, ktoré sústavne prechádzali ľudskými dejinami nezmenené, zostanú hodnotami aj naďalej. Samozrejme, ide predovšetkým o hodnoty duchovné – ich kvalita sa tisícročiami nezmenila a zrejme ani nezmení. ...

...Až zistíme, že duchovná, čistá energia je nadradená energii hmoty, zmení sa celý systém nášho myslenia. Zatiaľ je isté iba jedno: starý pancier nám nestačí. Je už pritesný, sputnáva nás, nedovoľuje nám konať v harmónii s celkom. Ľudstvo už začína túžiť po viere, ale ešte má obavu z univerzálnych právd. Lenže práve s ňou vkročíme ako s platným cestovným pasom do nového civilizačného cyklu duchovna. (Fordinálová 2001)

Základné otázky bytia

„... Človek musí prekročiť hranicu obmedzenia svojej existencie priestorom a časom, aby dosiahol pocit ľudsky dôstojnej slobody a dohliadol po cieľ smerovanie svojho úsilia. Tento pocit vedie k rozšíreniu vnútorného sveta človeka – no zároveň aj ku skromnosti z úžasu nad veľkosťou poznania, k zodpovednosti za cestu, ktorou sa k poznaniu približujeme, aby sme prenikaním do často prekvapujúcich súvislostí objektívneho sveta v reťazi príčin a následkov nestratili zo zreteľa základné smerovanie, aby sme rozširovali vlastné duševné priestory a pochopili sme jedinú skutočnú šancu človeka – spoznávať realitu v celej jej mnohohrstevnosti s vedomím jej univerzálnej podstaty. Viera, ľudské svedomie, poznanie základného smerovania by mali byť poistkami, majú zodpovednosť pred ľudstvom za výsledky a dôsledky vedeckých objavov v materiálnom svete, aby kontrolovali správny trend vývinu ľudstva.

Pre všetky pokolenia zostáva nemenným jeden základný problém – ich vlastná časová ohraničenosť. A preto sa musí každá nová generácia vyrovnat' s otázkou bytia a nebytia, so zmyslom svojej existencie a so zodpovednosťou v obrane dobra proti zlu. Ak prijmeme túto časovú ohraničenosť ako konečnú, teda aj

ohraničenosť duchovnú, cieľ svojho úsilia nemôžeme dovidieť a nemôžeme sa správne orientovať, pretože nám chýbajú základné oporné body. Nevieme, odkiaľ ideme a kam ideme, nevieme, či sa vzdiaľujeme, alebo či sa vraciame. V tejto základnej orientácii nám prírodné vedy kompas neposkytnú. A zdevastované myslenie plodí nielen devastáciu životného prostredia, ale aj vnútorného človeka.

Vo vnútornom živote sa devastácia prejavuje ochromením všeludských ideálov v mene materiálneho blahobytu ľudstva, ktoré však bez rozvíjania morálnych hodnôt človeka zostáva iluzórnym. Nikdy by nebol blahobytom pre všetkých, iba pre silnejších. Odpoveďou na našu základnú otázku je vsadenie na šancu duchovna. (Fordinálová 2001)

Vôľa k dobru

„...Ak by človek prežíval len dobro, jeho duch by sa nevyvíjal, nezdokonaľoval by sa. Práve bojom s nepriaznivými podmienkami sa stáva jednotlivец silnejším, odolnejším proti moci zla. My nechápeme, ako sa istými udalosťami a príhodami naplňujú Božie plány medzi ľudstvom... Vôľa, odvaha, mlčanie a múdrosť – to sú pravé Božie iskry v nás, ktoré nás vedú k rozlišovaniu, čo je pravda a čo je lož, čo je dobro a čo zlo. Tieto vlastnosti možno vypestovať v sebe cvičením v sebaovládani. Vôľa je prameňom sily a živí sa túžbou našej duše po pravde, kráse a múdrosti. Vedieť, chcieť a odvážiť sa – bolo vždy bohatstvom múdrych. A mlčaním sa získava sila, ktorá ničí vychvaľovanie pyšných.

Povinnosťou každého by malo byť spoznanie hraníc svojho vnútorného kráľovstva – ako ďaleko siahajú naše možnosti, a tieto možnosti aj realizovať, naplniť ich obsahom ľudskosti. Treba

odovzdať všetky svoje sily v prospech iných – v prospech dobra. Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál ľudstva. Ale musíme sa preň vedome rozhodnúť a denne trénovať aspoň jedným dobrým činom. (Fordinálová 2001)

Návrat k hodnote slova

Závratná inflácia slov! Rozkrútená celosvetovým znehodnotením základných ľudských hodnôt. Ako v kráľovstve krivých zrkadiel sa dobro zamieňa za naivitu, cnosť za zbabelosť, hmotné bohatstvo za zmysel života, spravodlivosť za pokrytectvo, skromnosť za pasivitu,, rezignáciu, nie za vnútornú duchovnú akumuláciu, sústredovanie duchovnej energie. ...

...Slová, slová – ľahostajne padajúce krupobitie zlomyseľnej spoločenskej konverzácie. Slová, slová – ako ventil psychicky trpiaceho človeka. Slová treba vedome vrátiť do systému, na to miesto v ňom, ktoré im patrí, aby sme si uvedomili zodpovednosť za ne. O aký systém ide? Jednoznačne vychádza tento rad: duch, myšlienka, slovo, spoločenské vzťahy, život ľudského spoločenstva. ...

...Naša racionalistická civilizácia sa všemožne usilovala ducha znegovať, ale čosi vnútornejšie v nás stále neprestáva po ňom túžiť. Ved' výsledok jeho vytlačenia kamsi do zakázanej trinástej komnaty sa dostavil. Prejavil sa v narušení správnej funkcie ostatných článkov. Ak sme sa dobrovoľne vzdali ducha a zodpovednosti za myšlienky, necítíme zodpovednosť ani za slová, spoločenské vzťahy, ľudské spoločenstvo. A tak sa slová stávajú obeťou: sú využité, alebo zneužité. Manipuláciu s nimi ľahko rozoznáme nie podľa idey, v mene ktorej sa deklarujú, ale či vstupujú do jednoty s činmi.

Manipulujeme so slovami, vytláčame ich pôvodný význam. ... Ak úprimne chceme ozdraviť ľudské spoločenstvo, musíme vyslobodiť ducha a opäť ho uviesť na trón, o ktorý bol neprávom olúpený.

Počula som o istom indiánskom kmeni, ktorého príslušníci veria, že veľký Boh Manitou pridelil pri narodení každému človeku istý počet slov a keď si ich vyčerpá, zomrie. Treba si dobre uvážiť hodnotu slova, akoby vždy s ním išlo o život. Hoci v našej kultúre nejde o jeho dĺžku, o kvalitu ľudského života a uvážlivom vzťahu k slovu ide vo všetkých kultúrach. (Fordinálová 2001)

Časti a celok

„...nielen vo vede, ale aj v bežnom každodennom živote potrebujeme pre spolužitie nás, jednotlivých problémov v celku ľudstva, vyššiu inteligenciu – múdrosť. Vzdelanie a múdrosť nie sú totožné. Vzdelanie vedie k špecializácii, múdrosť k pochopeniu celku. Na túto tému Maeterlinck v eseji Múdrosť a osud píše: „ Múdrosť je skôr akousi chuťou našej duše než produktom nášho mozgu. Žije nad rozumom; preto vlastnosťou opravdivej múdrosti je robiť tisíce takých vecí, ktoré rozum neuznáva, alebo uznáva iba po dlhom čase.“ A dodáva: „nie rozum, ale láska musí byť nádobou, v ktorej sa pestuje opravdivá múdrosť. Rozum a láska spočiatku prudko zápasia v duši, ktorá sa dvíha, ale múdrosť vyrastá z mieru, ktorý sa nakoniec rozhostuje medzi láskou a rozumom. A tento mier je tým hlbší, čím viac ustúpil rozum pred láskou, čím jej dal väčšie právo.“ (Fordinálová 2001)

Kam až?

„kam až budeme rozširovať hranice svojich majetkov?“ – pýta sa Seneca mocných svojich čias.

Základný problém ľudskej nespokojnosti: túžba po hmote. Túžba vlastníť. Senecove výzvy k stoickému duchovnému vzdorovaniu mamonu nás nenarušene oslovujú doteraz. ... Dnes, keď sa tvrdí, že za peniaze sa dá kúpiť všetko, skutočne už zostáva nepredajná iba dimenzia duchovná. Pokusy ovládnuť ľudské vedomie prostredníctvom masmédií a ovplyvňovať ho reklamami „podprahového“ či „nadprahového“ vnímania, do duchovnej dimenzie isteže nemožno zaradiť, iba ak ako nebezpečný rádioaktívny odpad.

A predsa: o čo vlastne ide? Aj keby napokon iba jediný človek ovládol celú planétu, aj tak vždy môžete ležať iba v jednej spálni. Nikoho nie je to, kde nie je. A naliehavo platia najmä Kristove slová: „Čo je platné človeku, ak aj celý svet získa a vlastnú dušu stratí?“ Honobenie hmoty je rakovina duše. Nemožno ho zastaviť, kým samo nezničí svojho hostiteľa. (Fordinálová 2001)

Čas oddeľovania zrna od pliev

„...Nezabúdajme, že slovo bohatstvo v sebe obsahuje ako základ slovo Boh. Teda bohatstvo treba chápať ako Boží dar. A ten sa nedá získať nečestnými prostriedkami. Ide o dar duchovný. A tu platí iný zákon: čím viacej dávaš, tým viacej dostávaš, získavaš. Čiže mám dojem, že nastal čas oddeľovania zrna od pliev. Plevy lietajú okolo nás, zavše nám vletia do oka a pália nás, nevidíme jasne. A zrná rozvážne čakajú na svoj čas, kedy vydajú bohatú úrodu. Nie, nemám

na myslí sedieť so založenými rukami, ale konať v súlade s Božími i ľudskými morálnymi zákonmi. Pánu Bohu musíme vychádzať v ústrety pri naplňaní jeho plánov.

Domnievam sa, že nadchádza čas skutočných kresťanov: statočných, vnútorne bohatých ľudí, ktorí stále zachraňujú tento svet. Musí prísť čas, keď dané slovo bude záväznejšie ako medzinárodná zmluva. Zaiste príde čas, keď nahliadneme do hlbokých skrýš našich duší, aby sme z nich vyložili bez úžitku ležiace skvosty a položili ich do otvorených rúk našich bližných. Prechádzame týmto časom plným napätia ako katarziou. Musíme sa očistiť vlastným poznaním. Iba tak získame múdre a chápacie srdce, jednotu slova a činu. Príde čas pochopenia; zistíme, že najdôslednejšou ochranou ľudských práv je dôsledné aplikovanie Desiat' božích prikázaní v našom živote“. (Fordinálová 2001)

O zmysle života

„... každý z nás svojím životom pracuje na stavbe katedrály, ktorej hlavným architektom je Boh. Každá bytosť má svoj podiel na práci podľa svojich schopností. Akákoľvek činnosť, hoci sa vidí nepatrná, má svoj nezastupiteľný význam, pretože je súčasťou gigantického staveniska. A toto vedomie o veľkosti celku, ktorý pomáhame budovať, nám dáva nadšenie, silu a vnútorné pochopenie, že čo konáme, musíme robiť starostlivo, precízne, presne, lebo aj od kvality nášho aj keď malého podielu závisí veľký finálny výsledok.

Musíme duchom stále smerovať „nad seba“, mať v myslí, že budujeme Božiu katedrálu. Veľkosť, vznešenosť celku, ktorý pomáhame tvoriť, dodáva veľkosť a vznešenosť nášmu poslaniu, formuje v každom z nás vedomie hrdého, užitočného človeka...

Prejavom vedomej spolupráce na Božej katedrále je láska k bližnému. V duchovnom zmysle i tu platí Exupéryho myšlienka: „vybudovať loď neznamená iba tkať plachty, kuť klince, študovať hviezdy, ale prebudiť u všetkých lásku k moru, ktoré je jedno a v jeho svetle už niet rozporov – iba spoločenstvo lásky.“

Tým morom je nekonečný Duch a loďou spoločné budovanie ľudského sveta. Spoločný cieľ nás zjednotí v spoločnom záujme a v spoločnej láske“. (Fordinálová 2001)

*

Eva Fordinálová

Už od počiatku bolo na počiatku Slovo

*a dal si svojmu ľudu svoje meno,
ustanovil si Nitru ako sväté mesto
Metodovo
a naša vlasť sa stala Tvojou zasnúbenou
zemou.*

*Slovenská zem je Tvojou plodonosnou
vinicou,
Ty si jej hospodár, ochranca, jej spása,
chráň si ju pred chamtivou rukou
cudzincov,
keď Ti ju diviak obžiera a poľná zver ju
spása. (Ž 30,14)*

*Ty Slovom zažeň nad svojimi hrozbu
chmár,
zbav svoj ľud všetkých jeho súžení,
rozjasni, Pane, nad Slovenskom svoju
tvár
a nech sme Tvojou láskou chránení.*

Eva Fordinálová

Či preto držiš moje ústa nemé,

že nevidíš nič v mojom srdci, mozgu,
čo by si zaslúžilo vyslovenie
a obsahovalo by v sebe vzlet a iskru
božskú?

Či preto držiš, Pane, moju dušu v tieni,
že prahne za tým, čo je prchavé a hmlisté,
kým sama nezatúži po Prameni
a sama s túžbou za Svetlom sa vystrie?

Či preto držiš všetky slzy vo mne
dávaš im dozrieť v hĺbke temnejúcich
mračien,
kým nebudú dosť mocné zhasiť pustošiace
ohne,
kým múdra z omylov ich do Tvojich rúk
nevyplačem?

Eva Fordinálová

Sonáta svetla

Ku Tebe dvíham svoju dušu,
Ako sa k nebu vinie réva;
prúdi mi miazga lásky v cievach,
keď k tebe s túžbou dvíham dušu.

Bola som dlhý čas sklúčená,
bez svetla útechy, prameňa,
bez cesty, kompasu, zmätená,

*stratená ovečka bez mena.
No Ty si našiel moju dušu,
lúč Tvojej lásky zasiahol ma,
nasvietil cestu do domov:
ku Tebe dvíham svoju dušu!*

Eva Fordinálová

Sonáta túžby

*Za oknom prelieta krajina Záhoria-
kadere borovic s nitkami striebra briez;
od trstia vo vetre beží dážď cez polia,
cez piesky ku jelšiam, tam ho už čaká les...
Nezamením ťa za iné,
ty krása drsná, zádumčivá!
Však prečo sa mi zavše sníva
o inej krajine?*

*Keď za ňou odídem, prekročím zemský
prah,
azda keď prijmu ma nebeské nádvorja,
až budem študovať v nebeských knižniciach,
v snoch budem počuť šum borovic Záhoria.*

Eva Fordinálová

Letná sonáta

*Mám v záhrade srdca stovky sviežich pukov;
slobodná a ľahká, voľná, radostná som
ako čmeliak nad medovou líkou:
vzlieta k slnku, spieva, opája sa jasom.*

*Stres, chlad a nepokoj,
krajina hmiel a tiem...
nebol to len zlý sen,
zlá mora, pane môj?*

*Bzučím chvály, opájam sa jasom,
vzlietam nadľahčená Tvojou jemnou rukou,
nekonečne voľná, vzdušná, radostná som
a v srdci mám stovky nedečkavých pukov.*

Eva Fordinállová

Skalická sonáta

*Na lipovom vršku za hradbami mesta
Je oáza mieru, pokoja a ticha,
Tu duch dejín rovnomerne, nevzrušene
dýcha,
len správy z inej dimenzie zavše v lístí
zašelestia.*

*Črieda áut za čriedou sa honí,
duní tep mesta nepokojný,
keď z viníc sklízne večer omámený z vôní,
rozoznejú sa diskotéky, zvony...*

*Tu však unavenej duši premieta sa tíšivý klip:
tí, čo pred nami už prešli bránou poznania
a času
a zazreli bezhraničnú plnosť bytia,
nadpozemskú krásu,
šepkajú si o minulom, o budúcom
so šumom líp.*

Eva Fordinálová

Odratávanie

*Už znovu začínajú gaštany
odťukávať čas jesene.
Viac máme za sebou, než čo je pred nami.*

*A predsa podnes mnohé, čo je láska, stále nevieme.
Len dážd' nám bude tíšiť noci bezsenné.*

Eva Fordinálová

Jesenné brezy

*Na mesto sprcha, v mojej mysli sneží,
stmelo sa v nej z číhosi odmietavých slov.
No nado mnou mám moje sestry brezy,*

*vedú ma domov cestu od slz cudzou, neznámou
a žltu, žičlivo mi žiaria nad hlavou.*

Eva Fordinálová

Sklamanie

*Na sklo okna mi búcha
zmoknutý vietor.
Zatúžil po kútiku tepla a sucha?*

*Oči plné slz! Ktovie, s kým sa cestou stretol.
Budeme mlčať dvaja. Viem, že nepovie to.*

Eva Fordinálová

Novembrový dážď

*Mám v svojej klenotnici prázdno.
Blyštia sa iba staniolom obalené klamy,
Aby som celkom nedopadla na dno.*

*Ale tam v parku borovice skrehnutými prstíčkami
Priehrším sypú do trávy priezračne číre drahokamy.*

Eva Fordinálová

Pochopenie

*Nie je už v každom ľudskom stretnutí
začiatok sklamaní a rozlúčení?
Naše cesty sú samé zákruty.*

*Čo na tom naša túžba zmení?
Musíme múdriť v osamení.*

Eva Fordinálová

Krvavá ruža

*Zasiahol si ma láskou, Pane môj,
tá rana vo mne kvitne dokrvava
a je mi bolesti aj krásy živý zdroj.*

*Patrí Ti všetko: duša, srdce, hlava,
tá ruža bodáť túžbou neprestáva.*

Eva Fordinállová

Vďaka!

*Som osamelá, moje cesty tiež,
chodníky úzke, iba pre jedného,
v samote mi však múdrosť zjavuješ.*

*Ovieváš čelo svojou nehou,
učíš ma spoznávať zmysel dobrého a zlého.*

Eva Fordinállová

Po spovedi

*Už znovu vnímam bzukot, spev,
drozdy sa ku mne z parku hlásia,
zvú ma do vtáčích tajomstiev.*

*Kvet z puku srdca roztvára sa
a rosí mi dlaň Božia krása.*

**

Ďaleké svetlá rodnej dediny

*Mlčiace šero októbrového večera v kupé, za oknom, vo mne.
Nezrátam, koľkokrát som už cestovala touto traťou, stanicou, na
ktorej som už dávno nastúpila do svojho osobného vlaku, a už asi
nikdy na nej nebudem vystupovať. Stanicou rodnej dediny. Vždy iba
záchvev nostalgie – ako pri premietnutí nemého filmu. Rozhodnuté,
scenár definitívny, príbeh nezmeniteľný!*

Mlčanie podfarbené starým klavírom kdesi z podvedomia, dávnou lyrickou melódiu. Bol'avá nostalgia, práve pre túto definitívnosť, lebo mnohé by som v tom príbehu rada zmenila, upravila, vynechala.

Ďaleké svetlá rodnej dediny. Dobrý názov pre film? Rozstrihaný na jednotlivé okienka, vyberám si ich z kotúča pamäti náhodne, usilujem sa ich skladať do epizód možno trocha odlišných, než boli v skutočnosti. Ale je minulosť ešte skutočnosťou? Je iba rozstrihaný nemý film v našej réžii. Je to sebapoznanie. Čo a prečo by som vynechala, čo a prečo by som zmenila, čo a prečo by som upravila. Lenže najväčšmi ma rozochvieva práve to, čo ma najväčšmi bolelo. Údery zvonka, ktoré ma vykresávali znútra. Ale aj zážitky nehy, ktoré ma tak veľmi boľia práve preto, že mi tak veľmi chýbajú...

Čo upraviť? Čo zmeniť? Čo vynechať? Iba pochopiť. Prejsť nezmeniteľným príbehom ako katarziou.

(Fordinálová 2013)

*

Dozrievanie

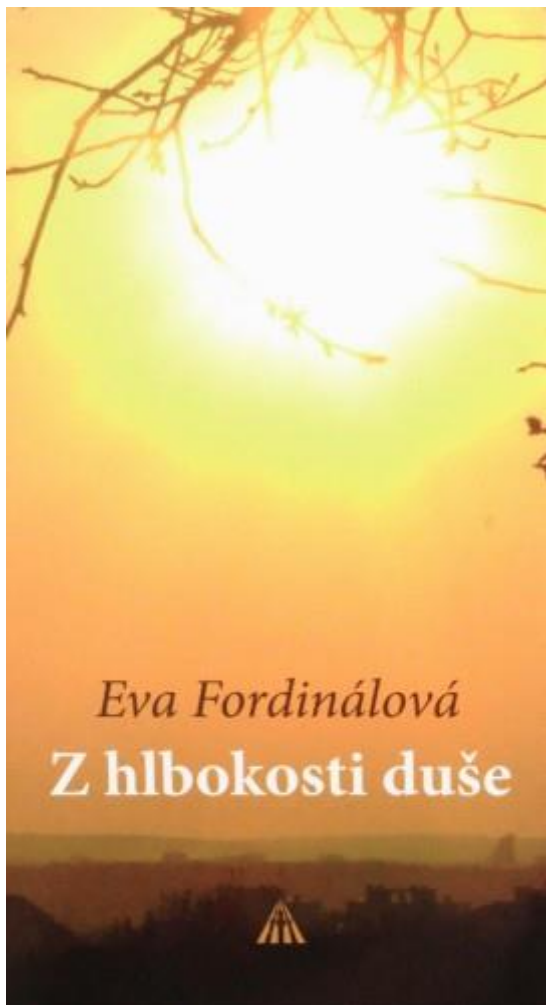
Príď, Pane ticha, a vstúp do dverí môjho srdca svojim korkom pokoja! V jeho sieňach mám ešte veľa škvŕn a prázdnoty, ale Ty ich jediným pohľadom vypáliš a prázdnotu naplníš liečivou vôňou.

V zaoblačenom popoludní zahľbenom do čoraz sústredenejšej meditácie, ešte než dozrie do uvoľňujúceho prúdu slz, sedím s rovnakým zahľbením pred širokou obrazovkou obloka. Čas ani nie na premýšľanie, ale na úplné vyprázdnenie mysle pre prijatie vyšších darov.

Príď, Pane ticha, vstúp v šepote dažďa voňajúceho prísľubom jari, obdar ma duchom pokoja, radosti a zmierenia! Samotu som potrebovala, aby som sa mohla rozvíjať. Teraz cítim, že dozrieva čas, aby som pochopila. Ešte presne netuším čo, len cítim, že mi myseľ a srdce naplňaš hmlovinou: hmlovina ako vesmír, ako Božia nevyčerpateľná, nekonečná priestrannosť, plná všetkých možností, plná tajomstva ako človek, ktorého milujeme. A v tom všetkom mám pochopiť, čo z toho patrí mne a čoho sa musím vedie zrieknuť, aby som dosiahla duševný mier: pokoj, radosť, zmierenie. Prestať túžiť po poznaní tajomstva človeka, ktorého milujeme, dopátrať sa poznania o sebe. Či skutočne milujem, alebo iba túžim vlastniť.

Príď, Pane ticha, vstúp k nám svojím krokom pokoja!

(Fordinálová 2013)

TAJOMNÉ PRAMENE V NÁS

Eva Fordinářová

Eva Fordinálová – Tajomné pramene v nás

Literárna historička, poetka a univerzitná profesorka Eva Fordinálová, rodáčka z Borského Mikuláša, určite patrí medzi tých, ktorí vieru a umenie chápu podobne, ak nie rovnako, ako François Mauriac, francúzsky básnik a románopisec ľudského srdca, ako ho nazval básnik slovenskej katolíckej moderny Karol Strmeň, ktorý v knihe *V čo verím* uviedol, že už samotná existencia umenia je pre neho nezvratiteľným dôkazom, že Boh jestvuje a je Láskou. Mauriacove konštatovanie dokazuje Eva Fordinálová nielen dlhodobým výskumom života a tvorby svojho rodáka, katolíckeho kňaza, spisovateľa a prekladateľa Jána Hollého, o ktorom vydala monografie *Aký si, Ján Hollý?* (1985), *Idey Hollého v ideológii romantizmu* (2000), *Ján Hollý 1785 – 1849* (2003) a *Ján Hollý v slovenskom národno-kultúrnom vedomí* (2007), ale najmä svojou básnickou tvorbou – je autorkou piatich básnických zbierok (*Vôňa Záhoria*, *Neprestanem Ťa hľadať*, *Chystám Ti miesto*, *Stretlo ma svetlo* a *Z hĺbokosti duše*) a jednej publikácie úvahových reflexií *Ranné zamyslenia* (2001) –, s dominanciou prírodných motívov (láska k svojmu rodisku – Záhoriu) či vnútorného chápania krásy prírody, v kontraste ktorej stojí často ľudská bezohľadnosť, utápanie sa v bolesti či smútku. Eva Fordinálová svojou poéziou zväčša kotví v prístave jemnej duchovnej lyriky, pričom z nej vychádza nielen prosebný tón o Božiu pomoc, ale prekonáva aj ľady tvrdých

priezračných prímrazkov, chystajúc miesto vo svojej duši Tomu, ktorý je nezmerateľnou Láskou a veriť v Neho znamená milovať.

V najnovšej knihe s názvom Tajomné pramene v nás, ktorú vydalo Literárne informačné centrum v roku 2013, nám Eva Fordinálová predstavuje našu vlastnú národnú literárnu históriu v polyfónii tej svetovej, a to cez prizmu esejistického štýlu, čím publikácia nadobúda rozmer veľmi zaujímavého čítania. Nazerá do zrkadla dejín kultúrnosti a pobáda k tomu, aby sme sa konečne nebáli uzrieť vlastnú tvár, zdeformovanú predstavou „cudzích zrkadiel“, a spoznali tak skutočné tajomné pramene v nás. Jej výzvou je motto z úvodu publikácie, prevzaté z almanachu Zora: „Národ, ktorý sa neopúšťa, nebyva opustený“ (s. 5). K nemu zároveň dodáva, že ak budeme hľadať v sebe, nájdeme sa vo svete.

Tajomné pramene v nás sú tak o odhaľovaní toho, čo udržalo pri živote povedomie národnej svojbytnosti Slovákov, o našej národnej duchovnej kultúre, ktorá sústavne pretrváva už viac ako tisíc rokov a aj o potrebe rehistorizácie literárneho výskumu, založenej na prebádaní „genetického kódu“ národnej literatúry a jej osobitného prínosu do celosvetového umeleckého fondu. Od historického pozadia našej kultúry – podanej skutočne živým jazykom, atraktívnym pre všetky generácie čitateľov (veď za zmienku stojí Fordinálovej chápanie územia dnešného Slovenska ako v histórii najdôležitejšej križovatky európskych obchodných ciest, ktoré boli v podstate „stredovekou internetovou sieťou“ s. 15) – cez

aspekt budovania základného vlasteneckého povedomia, vychádzajúc z cyrilo-metodskej tradície (Eva Fordinálová zdôrazňuje fakt, že obaja solúnski bratia prišli do vyspelého prostredia usporiadaného stredoeurópskeho štátu, pričom na tomto mieste možno spomenúť, že i slovenský etymológ Cyril A. Hromník v publikácii Sloveni, Slováci, kde sú Vaše korene (2010), spomína podobne ako Fordinálová pripravenosť obyvateľov Veľkej Moravy na prijatie a pochopenie trojjednosti Boha – Svätej Trojice – na základe indo-slovanských kontaktov) a objasňujúc fundament národnej identity Slovákov i na báze štátneho znaku či unikátnej dvadsiatej modlitby Kyjevských listov, ktorá vyjadruje prvýkrát v dejinách Európy národné cítenie etnickej skupiny, až po predstavenie a analýzu literárnych skvostov typu Nitra milá, Nitra... i iných piesní, ktoré sme prijali za svoje národné dedičstvo, prichádza Eva Fordinálová k záveru, že to, čo nám chýba je vedomosť o sebe, „poznanie vlastnej hodnoty, vlastnej kultúry, vlastných dejín, koreňov, z ktorých rastieme“ (s. 141). Východisko z tohto nelichotivého stavu nachádza v snahe „poofukovať zaprášené, urobiť si čisto v sebe i vôkol seba, spoznať vlastnú hodnotu, získať sebaúctu, dôstojnosť. Lebo tej sa človek nikdy nesmie vzdať!“ (s. 141).

Cestu Slovákov k sebe samým vníma najmä vo vývinových etapách osvietenstva, klasicizmu a romantizmu, pretože práve tu možno sledovať rozhodujúcu dimenziu, ktorá dáva nášmu

národnému obrodeniu zmysel, a tým je zakorenenosť v kresťanstve a vo viere, že racionalistické a duchovné si nemá odporovať. Úsilie Bernoláka, Bajzu, Fándlyho, Hollého, Papánka i celého Slovenského učeného tovaríšstva reflektuje v obrovskej láske k národu, prízvukujúc, že všetci vsadili na jednu kartu – urobiť všetko čo sa dá pre „slávu slovenskej kultúry“ (s. 72). Všíma si tiež dôležitú prácu Šafárika, Kollára i Štúra, pretože vykonali veľa nielen pre slovanskú (ako sa zdôrazňuje najmä pri prvých dvoch menovaných), ale aj slovenskú národnú ideu.

Môžeme teda skonštatovať, že Eva Fordinálová publikáciou Tajomné pramene v nás proces spoznávania vlastných hodnôt i získania sebaúcty a dôstojnosti veľmi sľubne naštartovala, veď ako uvádza Vladimír Petřík vo svojom hodnotení na obálke knihy, autorka vidí podstatu práve „v duchovnosti ako prazáklade našich národných archetypov. (...) Fordinálovej koncepcia vyplynula aj z jej náboženskej orientácie. Najmä však z nespokojnosti so súčasným stavom nášho národného vedomia, ktoré sa kedysi v čase Cyrila a Metoda zrodilo, potom sa ukrylo do podvedomia, znovu sa prihlásilo v čase bernolákovcov a štúrovcov a dnes sa akosi rozplynulo v konzume, materializme a globalizácii.“

Ján Gallik

*

„...Poetka z rodnej obce Jána Hollého, ktorému sa odborne venovala v Poslednej sonáte zbierky Z hlbokosti duše napísala: *„Od trate doznieva tep kolies vzdialený / a v mysli konečne po túžbach ticho je, / ako keď umelci vkladajú nástroje / do puzdra mlčania, tíchnucej ozveny“* (Posledná sonáta). Niet dôvodu, aby aj ona vložila svoj nástroj „do puzdra mlčania“. Má v sebe ešte veľa nevyspievaných piesní s vôňou spirituality.

Neprotirečíme jej, keď hovorí v úvode Sonáty putovania“ *„Som tu len cudzinec / som tu len dočasne, / kým zložím ťarchu z pliec / a bolesť do básne“*. Avšak dožičíme jej, čo hovorí v závere: *„Šetri ma, Pane môj, / a daj mi silu niesť / túžbu aj nepokoj / do Mesta všetkých miest.“* (Július Pašteka. Doslov.)

**

Eva Fordinálová

Minisonet

*Až príde čas a vyberieš ma, Pane,
Z môjho milovaného Záhoria
Do svojej všemohúcej dlane,*

*Vyprš naň z mojej duše celé more pokoja,
Miluj ho nežne – ako ja.*

Eva Fordinálová

Kolobeh

*Ja viem, že zavše prichádzajú dni,
keď vnútri zmlknu všetky piesne,
keď v srdci sa nám vyludní,
keď hlava oľáže a klesne,*

*keď všetky ohne povypása dážď
a mysl'ou klope vytrvalo,
keď nikoho, keď nič už nečakáš –
nič, čo by svietilo a hrialo...*

*Svet sa však stále rúti k premene.
V mlčaní zrejú nové sily,
z jesenných dažďov pijú pramene,
aby sa zjari rozzvonili*

*a rozoznali všetky piesne v nás
a roziskrili v srdci nehu:
pre jar sa oddá prijať zimomráz
v životnom rušnom kolobehu.*

Eva Fordinálová

Vábenie

*Stoj pri mne, Pane, v tejto nebezpečnej chvíli,
odním ten kalich odo mňa!
Záhadne sily obsadili
kompletný priestor môjho vedomia.*

*Vzopriet' sa sama? Nevieť ako.
Myšlienkam márne vravieť Nie!
Z diaľky zve znovu za zázrakom
Závratné, zvodné zvonenie.*

*Aj keď svet bude pár dní sivý
a krídla sa mi odlomia,
môj Pane, buď mi milostivý,
odním ten kalich odo mňa!*

Eva Fordinálová

Túženie

*Výšavy môjho detstva,
žiariace nebo za tmy:
vrát' mi, môj Pane, aspoň na deň vrát' mi
vzopätú k letu dušu môjho detstva!*

*Diaľavy môjho detstva,
clivý hvizd vlakov za agátmi:
vrát' mi, môj pane, aspoň na deň vrát' mi
priestrannú dušu môjho detstva!*

*Nádeje letia nad tiaž zemskej súše
a lístok do neba bol permanentne platný –
vrát' mi, môj Pane, aspoň na deň vrát' mi
priezračný zázrak detskej duše!*

Eva Fordinálová

Záhorie

*Aká je noc voňavá a hebká!
Dážď suchorí po záhrade
ako čierna sliepka.*

*Hrabe, zobká, prelietava, plno ho je všade.
Do piesočných smädných polí zlaté vajcia kladie.*

Zoznam bibliografických odkazov:

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Slová ničiace – slová liečiace. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum, s. 27. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Na prahu nového civilizačného cyklu. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum, s. 8. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Základné otázky bytia. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 9. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Vďa k dobru. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 22. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Návrat k hodnote slova. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 26. ISBN 80-85446-38-3.

FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Časti a celok. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 29. ISBN 80-85446-38-3.

- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Kam až? In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 41 . ISBN 80-85446-38-3.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. Čas oddeľovania zrna od pliev. In. *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 42. ISBN 80-85446-38-3.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2001. O zmysle života. In: *Ranné zamyslenia /1998-2000/*. Skalica: Záhorské múzeum. s. 60. ISBN 80-85446-38-3.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Už od počiatku bolo na počiatku Slovo. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. s.7. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Či preto držiš moje ústa nemé. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. s. 11. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Sonáta svetla. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. . s. 47. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Sonáta túžby. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. s. 55. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Letná sonáta. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. s. 57. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2011. Skalická sonáta. In: *Z hlbokosti duše*. Skalica: LÚČ. s. 58. ISBN 978-80-7114-838-8.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2013. Dozrievanie. In: *Mystika Záhoria*. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici. s. 41. ISBN 978-80-85446-76-0.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Odratávanie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 20. ISBN 978-80-7114-769-5.
- FORDINÁLOVÁ, Eva, 2009. Jesenné brezy. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 20. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Sklamanie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 25. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Pochopenie. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 32. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Krvavá ruža. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 55. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Novembrový dážď . In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 28. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Vďaka! In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 83. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2009. Po spovedi. In: *Stretlo ma svetlo*. Bratislava: LÚČ. s. 95. ISBN 978-80-7114-769-5.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2008. Vôňa záhoria. In: *Minisonet*. Skalica: Záhorské múzeum. s.58. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2008. Vôňa záhoria. In: *Kolobeh*. Skalica: Záhorské múzeum. s.16. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2008. Vôňa záhoria. In: *Vábenie*. Skalica: Záhorské múzeum. s.62. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2008. Vôňa záhoria. In: *Túženie*. Skalica: Záhorské múzeum. s.15. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2008. Vôňa záhoria. In: *Záhorie*. Skalica: Záhorské múzeum. s.19. ISBN 978-80-85446-58-6.

FORDINÁLOVÁ, Eva,2013. Ďaleké svetlá rodnej dediny. In: *Mystika Záhoria*. Skalica: Záhorské múzeum v Skalici. s. 75. ISBN 978-80-85446-76-0.

GALLIK, Ján. *Eva Fordinálová – Tajomné pramene v nás* [online]. Správa pre: Elena Kaplanová. 23. jún 2014[cit. 2014-07-31]. Osobná komunikácia.

JUDINYOVÁ-BABIRÁTOVÁ, Jana. Hollého pravé slovo v pravý čas: rozhovor s literárnou vedkyňou a poetkou Evou Fordinálovou.[online]. 2008 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://www.litcentrum.sk/rozhovory/rozhovor-s-literarnou-vedkynou-a-poetkou-evou-fordinalovou>

KERNÝ, Dušan D. Moderná objaviteľka Jána Hollého pre súčasnosť. Historický odbor Matice slovenskej udelil Cenu Daniela Rapanta. [online]. 20012[cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://snn.sk/moderna-objavitelka-jana-holleho-pre-sucasnost/>

HOLLÝ, Milan FORDINÁLOVÁ Eva prof. PhDr. Csc. [online].2012 cit. 2014-07-09]. Dostupné z: http://www.ezahorie.sk/index.php?option=com_content&view=article&id=3932%3Afordinalova-eva-prof-phdr-csc&catid=82%3Aosobnosti&Itemid=14&lang=za

CINTULOVÁ, Oľga. Historicky prvá čestná občianka obce Borský Mikuláš Eva Fordinálová. [online]. 2012 [cit. 2014-07-09]. Dostupné z: <http://www.borskymikulas.sk/cestna-obcianka- obce.phtml?id3=74599>

FORDINÁLOVÁ, Eva. Za Jánom Hollým nemožno dať bodku... In: Búranské zvesti [online]. 2014 [cit. 2014-07-18]. Dostupné z: http://www.borskymikulas.sk/download_file_f.php?id=455800

*

Názov: **Prof. PhDr. Eva Fordinálová, CSc.**

„Nezištná láska je najmocnejší energetický potenciál ľudstva“

Zostavil: Elena Kaplanová

Vydavateľ: Považská knižnica v Považskej Bystrici

Rok vydania: 2014

